

DAVLAT TA'LIM STANDARTIGA MUVOFIQ CHET TILI DARSLARIDA
KOMMUNIKATIV KOMPETENTSIYANI SHAKLLANTIRISH
XUSUSIYATLARI

To`xtatxodjayeva Dilnoza

UzDJTU Magistratura bosqichi talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada davlat ta'lim standartiga muvofiq chet tili darslarida kommunikativ kompetentsiyani shakllantirish xususiyatlari to`g`risida so`z yuritiladi. Maqola annotatsiya, kalit so`zlar, kirish, asosiy qism, xulosa va foydalanilgan adabiyotlar ro`yhatidan iborat.

Kalit so`zlar: Davlat ta`lim standarti, kommunikatsiya, kompetensiya, muloqot, so`zlashish layoqati

Annotation

This article discusses the features of the formation of communicative competence in foreign language lessons in accordance with the state educational standards. The article consists of an annotation, keywords, introduction, main part, conclusion and a list of references.

Keywords: State educational standard, communication, competence, communication, ability to speak

Chet tilini o`qitishdan maqsad o`quvchilarning chet tilidagi muloqot asoslarini o`zlashtirishdan iborat bo`lib, bu davrda o`quvchi shaxsini tarbiyalash, rivojlantirish va shakllantirish jarayoni amalga oshiriladi. Pedagogika fani xorijiy tillarni o`qitishning zamonaviy usullarini real muloqot sharoitlariga izchil yo`naltirishni belgilaydi.

Chet tilidagi muloqot asoslarini o`zlashtirish talabalarning kommunikativ kompetentsiyaga erishishni o`z ichiga oladi, bu ularga nisbatan tabiiy muloqot sharoitida chet tilidan amaliy foydalanishga imkon beradi, masalan, haqiqiy

matnlarni o'qish, muloqot qilish qobiliyati. nostandart vaziyatlarda ona tilida so'zlashuvchilar bilan.

O'rganishning yakuniy natijasi sifatida kommunikativ kompetensiyaga intilish nafaqat tegishli chet tili texnologiyasiga (til kompetensiyasi) ega bo'lishni, balki adekvat muloqot va o'zaro tushunish uchun zarur bo'lgan ulkan ekstralingvistik ma'lumotlarni o'zlashtirishni ham o'z ichiga oladi. 76].

Adekvat muloqot va o'zaro tushunishga kommunikatorlarning atrofidagi voqelik haqidagi asosiy ma'lumotlarining fundamental identifikatorisiz, o'rganilayotgan til mamlakatining o'ziga xos xususiyatlarini bilmasdan erishib bo'lmaydi. Shubhasiz, chet tilini o'rgatishning asosiy maqsadlaridan biri sof amaliy bo'lib, muayyan darajadagi muloqot ko'nikmalarini ta'minlaydi.

Talabalar asta-sekin bilimga ega bo'ladilar, asta-sekin bilim zinapoyasidan yuqoriga ko'tarilishadi. Shu munosabat bilan men lingvistik kompetensiyaga e'tibor qaratmoqchiman, bu ma'lum miqdordagi lug'at birliklari va ularni mazmunli gaplarga birlashtirishga imkon beradigan grammatik qoidalarni bilishni o'z ichiga oladi.

Asosiy kompetensiyalar orasida kommunikativ kompetensiya katta ahamiyatga ega. Bu kompetensiya nutq faoliyatining barcha turlarini, og'zaki va yozma nutq madaniyatini, muloqotning turli sohalari va vaziyatlarida tildan foydalanish ko'nikma va malakalarini egallashni anglatadi. Oddiy qilib aytganda, kommunikativ kompetensiya - bu muloqot qilish qobiliyati.

Kommunikativ kompetensiya og'zaki va yozma muloqot maqsadlarini belgilash va ularga erishishga tayyorlikni anglatadi:

- kerakli ma'lumotlarni olish;
- pozitsiyalar xilma-xilligini tan olish va boshqa odamlarning qadriyatlarini (diniy, etnik, kasbiy, shaxsiy va boshqalar) hurmat qilish asosida muloqotda va nutqda o'z nuqtai nazarini taqdim etish va fuqarolik bilan himoya qilish, ya'ni. muammolarni tahlil qilish va hal qilish qobiliyati, fikrlash qobiliyatidir [9, b. 32].

Davlat ta'lim Standartini [22] amalga oshirishning zamonaviy sharoitida chet tilini o'rganish bo'yicha o'quv faoliyatini o'zlashtirish, o'quv va tadqiqot

ko'nikmalarini shakllantirish, talabalarni loyiha va tadqiqot faoliyatiga jalb qilish. , bu kognitiv tadqiqotlarni rivojlantirishga olib keladi universal ta'lim faoliyati (savollar qo'yish, tasniflash, kuzatish, xulosalar va xulosalar chiqarish, tushuntirish, isbotlash, o'z fikrlarini himoya qilish).

Davlat ta'lim standartiga o'tish sharoitida, asosiy kompetensiyalarni shakllantirishda chet tilining roli ortib borayotganini ishonch bilan aytish mumkin. Bu xalqaro iqtisodiy aloqalarning kengayishi, xorijiy hamkorlar bilan ishlayotgan korxonalar sonining ko'payishi, korxonalarda xorijdan keltirilgan texnika va xorijiy texnologiyalardan kengroq foydalanilayotgani bilan bog'liq. Shunday qilib, hozirgi davrda chet tilini biladigan, samarali kasbiy faoliyatni amalga oshirishga qodir mutaxassislariga ehtiyoj ortib bormoqda.

O'quv faoliyatini o'zlashtirish ta'lim maqsadlarini mustaqil ravishda belgilashni o'rganishni, nazorat va baholash harakatlarini o'zlashtirish va mustaqil ravishda amalga oshirishni o'z ichiga oladi; ta'lim sohasidagi hamkorlikni tashkil etishda tashabbus. Shunday qilib, o'quv faoliyati o'z-o'zini rivojlantirish va o'z-o'zini tarbiyalash faoliyatining xususiyatlarini oladi.

Chet tillari bo'yicha maktab ta'limining Rossiya standartlarida aytilishicha, chet tillarini o'qitishning asosiy maqsadi kommunikativ kompetensiyani shakllantirishdir, ya'ni. ona tilida so'zlashuvchilar bilan shaxslararo va madaniyatlararo muloqotni amalga oshirish qobiliyati va tayyorligi.

Zamonaviy hayot sharoitining chet tillarini bilish darajasiga qo'yadigan asosiy talabi shundaki, inson chet tilida muloqot qilishi, uning yordamida hayotiy va kasbiy muammolarini hal qilishi mumkin. Chet tili o'z-o'zidan maqsad bo'lishni to'xtatdi, lekin u atrofdagi dunyoni bilish va o'z-o'zini rivojlantirish usuli sifatida qaraladi [13, p. 76].

Muloqot - bu murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u bir vaqtning o'zida shaxslar o'rtasidagi o'zaro ta'sir jarayoni sifatida ham, axborot jarayoni sifatida ham, odamlarning bir-biriga bo'lgan munosabati sifatida ham, ularning o'zaro munosabatlari jarayoni sifatida ham harakat qilishi mumkin.

Bir-biriga o'zaro ta'sir qilish va empatiya va o'zaro tushunish jarayoni sifatida.

Chet tilining kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish va takomillashtirish uning barcha tarkibiy qismlarida sodir bo'ladi:

- nutq kompetensiyasi (asosiy nutq faoliyatida - gapirish, tinglash, o'qish va yozishda kommunikativ ko'nikmalarni takomillashtirish);

- Diskursiv kompetentsiya (ma'lum muloqot holatiga muvofiq nutqni qurish qobiliyati);

- til kompetensiyasi (fonetika, lug'at, grammatika, kommunikativ maqsadlarda til birliklari bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish);

- ijtimoiy-madaniy kompetentsiya (ingliz tilida so'zlashuvchi mamlakatlarning o'ziga xos xususiyatlari to'g'risida bilim, ona mamlakati va o'rganilayotgan til mamlakati madaniyatida umumiy va xususiyni farqlash ko'nikmalarini shakllantirish);

- kompensatsion kompetentsiya (chet tilidagi ma'lumotlarni qabul qilish va uzatishda til vositalarining etishmasligi sharoitida vaziyatdan chiqish qobiliyati);

- ta'lim va kognitiv kompetentsiya (chet tilini o'zlashtirishda o'quv faoliyatini takomillashtirish, uning yordamida kognitiv qiziqishlarni qondirish imkonini beradigan umumiy va maxsus ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirish).

Rus ta'limini modernizatsiya qilish kontseptsiyasiga muvofiq, chet tilini kommunikativ o'qitish masalalari alohida ahamiyatga ega, chunki. Kommunikativ kompetentsiya tilni o'zlashtirishda amaliy natijaga erishishga qaratilgan integratsiya vazifasini bajaradi;

shuningdek, o'quvchi shaxsini o'qitish, tarbiyalash va rivojlantirishga doir[26, b. 65].

Kommunikativ kompetentsiyani shakllantirishga qo'yiladigan talablar quyidagi shaklda taqdim etilishi mumkin:

- og'zaki nutqni adekvat idrok etish va tinglangan matn mazmunini muloqot vaziyatiga mos ravishda siqilgan yoki kengaytirilgan shaklda yetkaza olish;

- kommunikativ vazifa va muloqot vaziyatiga mos ravishda til vositalarini tanlash va ulardan foydalanish;

- muloqotning axloqiy me'yorlariga rioya qilgan holda o'z monologi va dialogik nutqi;

- turli uslub va janrdagi matnlarni ongli, ravon o'qish, ularning axborot-semantik tahlilini o'tkazish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- Adekvat tarzda etkazuvchi yozma bayonotlar yarating berilgan spetsifikatsiya darajasi bilan tinglangan yoki o'qilgan matnning mazmuni;

- reja, tezislari, referat tuzish;

- Funktsional savodxonlik darajasida chet tilini bilish.

O'quv jarayonida kommunikativ yondashuvdan foydalanishning afzalligi shundaki, kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirish o'quvchilarning g'ayratini oshirishga yordam beradi, fanlararo aloqalarni o'rnatishga yordam beradi, bilim faolligini, tasavvurini, o'zini o'zi boshqarishni, birgalikdagi faoliyat ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. shuningdek, talaba tilining mentaliteti, munosabatlari, xulq-atvori, qadriyatlarini, madaniyatini o'rganish.

Chet tilidagi sinfda kommunikativ kompetentsiyani shakllantirgan holda, o'qituvchi o'quvchilarga nutq faoliyatining har xil turlari bo'yicha bilim, ko'nikma va ko'nikmalarni egallashga yordam beradigan o'quv vaziyatlarini yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, chet tilini o'zlashtirishning eng yaxshi varianti tabiiy til muhitida o'rganishdir. Maktabda chet tilini o'rgatish tabiiy til muhitidan tashqarida amalga oshiriladi, shuning uchun haqiqiylik printsipli amalga oshiriladi:

- haqiqiy o'quv qurollari va materiallaridan foydalanish;

- sinf xonalarini tartibga solish;

- Haqiqiy gazetalar, jurnallar, buyumlar va boshqalarning mavjudligi;

- xorijiy tillardagi audio va videomateriallarni tinglash va ko'rish uchun texnik o'quv vositalarining mavjudligi.

O'z-o'zidan o'rgatish mumkin bo'lgan alohida ko'nikma yoki malakadan farqli o'laroq, kompetentsiyani rivojlantirish bir vaqtning o'zida butun qobiliyat va ko'nikmalar majmuasini kiritishni talab qiladi. Siz individual ko'nikmalarni o'rgana

olmaysiz, muayyan ko'nikmalarga ega bo'la olmaysiz, ba'zi bilimlarga ega bo'lasiz, keyin hamma narsani qo'shib, malakaga ega bo'lasiz.

Har qanday kompetentsiya amalga oshirish jarayonida, har qanday mazmunli faoliyat jarayonida erishiladi, bu erda maqsadlarni belgilash va natijalarni aniqlash, vazifalarni emas, muammolarni hal qilish, echimlarni izlash va ularni tayyor holga keltirmaslik va hokazo. Bundan tashqari, agar biz kommunikativ kompetentsiya haqida gapiradigan bo'lsak, shuni yodda tutish kerakki, muloqot har doim har qanday faoliyatga asoslanadi va shartlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Andronkina, N. M. Chet tilini o'qitishda darslarning yangi shakllari va turlari [Matn]: Universitetlar uchun darslik (tulpor) / N.M. Andronkina. - Tog'li-Altaysk: RIO Tog'li-Altaysk shtati. un-ta, 2012. - 208 b.
2. Bim, L. 2-bosqich: Ta'lim muassasalarining 6-sinfi nemis tili darsligiga o'qituvchi uchun kitob [Matn] / L. Bim. - M.: Ma'rifat, 2014 - 290-yillar.
3. Voronina, G.I. Nemis tili, kontaktlar [Matn]: Kitob uchun ta'lim muassasalarining 10-11-sinflari uchun nemis tili darsligi o'qituvchisi / G.I. Voronin. - M.: Ma'rifat, 2012 - 120 b.
4. Vyatutnev, M.N. Boshlang'ich maktabda chet tilini o'rgatish [Matn] / N.M. Vyatyutnev. // Maktabda chet tillari. –№6, 2012.–S. 35 - 42.
5. Galskova, N.D. Til portfeli baholash vositasi sifatida va chet tillarini o'rganish sohasida talabalarning o'z-o'zini baholashi [Matn] / N.D. Galskova. // Maktabda chet tillari. - 2012. - 8-son. – P.110.